

Միջազգային

Շարք օրը Կանբերայից մինչև Չիկագո եւ Քեյփթաունի միջին շրջաններում միջազգային ցույցերով բողոքում էին ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշի ռազմատեղափոխության եւ հնարավոր իրախի տասերամյա դեմ: CNN հեռուստատեսության սվալներով, ցուցարարների ընդհանուր թիվն անցել է 10 միլիոնից:

Ցույցերի միաժամանակյա անցկացումը թեքսս բացահայտում է նախորդ օրը ՄԱԿ-ի Անվանական խորհրդում իրախի հարցում ծագած լուրջ սարածայնություններով, ինչը

սակցությունների եւ հասարակական կազմակերպությունների կողմից փողոց էին դուրս եկել հարյուր հազարավոր մարդիկ: Հեռուստատեսության մեկնաբանների խոսքերով, Ֆրանսիայում նման զանգվածային ցույցեր չէին եղել Վիետնամի տասերամյա պատերազմից ի վեր: Ռոյթեր գործակալության սվալներով, միայն Փարիզում 250-300 հազար անձինք մասնակցել են արդարություն եւ խաղաղություն հաստատել Միջին Արեւելքում եւ «արյուն չհեղել հանուն նավթարդյունաբերողների»: Ֆրանսիայի ՆԳՆ սվալներով, երկրի հինգ տասնյակ ֆաղաններում անցկացվել են

վրադադար հայտարարելով: «Այս տասերամյա վերաբերում է միայն նավթին: Ջորջ Բուշը միշտ արհամարհել է մարդու իրավունքները»: Ըստ Ռոյթերի, Բեռլինում կես միլիոն խաղաղասերներ են մասնակցել ցույցին, որը Գերմանիայում խոստովանված ֆաղանական ելույթն էր երկրորդ աշխարհամարտից ի վեր:

Աստիտեյթի որոշ գործակալության սվալներով, Բարսելոնայում 1,3 մլն անձինք հակադատարարական ֆայլեր են կազմակերպել, իսկ Մադրիդում հավաքվել են 600 հազար ցուցարարներ:

Չանգվածային ցույցեր ընդդեմ Իրախի տասերամյա Միայն Լոնդոնում՝ 1,5 մլն ցուցարար

մեծացնում է Ջորջ Բուշի անկախաստեղծ գործողությունների հավանականությունը: Հակադատարարական կազմակերպությունների նախաձեռնությամբ մասնավորապես մոտ 350 ցուցարարներ էին հավաքվել Նյու Յորքում զսմվող ՄԱԿ-ի կենտրոնականի օրակալում: Ելույթ ունենալով խաղաղության կողմնակի դափնեկիր, հարավաֆրիկացի Դեմոնոյ արք. Տուսոն հայտարարել, որ ԱՄՆ-ը դադարեցրել է միջազգային սեուլներին հնարավորություն սալ Իրախում ավարտելու զենքի որոնման աշխատանքները: «Ոչ նավթային տասերամյան», «Գեյթ Բուշին, ոչ թե ռուսները» գրված էր որոշ տասերամյան վրա: Նյու Յորքում ցույցն անցկացվում էր իրավապահների եւ հակահարկաչափային ստորաբաժանումների ուժեղ վերահսկողության սակ:

Նյույոք օրը ցույցեր անցկացվեցին Մեյն Չիկագոյում, Ֆիլադելֆիայում, Մայամիում, Սիեթլում, Լոս Անջելեսում ընդամենը ԱՄՆ մոտ 150 ֆաղաններում:

Մոնրեալում 20 ասիական ստանդարտի մայրամուտում մոտ 150 հազար կանադացիներ էին հավաքվել «ոչ» ասելու տասերամյան: Վանկուվերում ցուցարարների թիվը 25 հազար էր:

Ֆրանսիական ութ տասնյակ կու-

համաման ցույցեր, որոնց մասնակցել են ֆաղանական բոլոր հասակների եւ արհմիությունների ներկայացուցիչները:

Մեծ Բրիտանիայի հակադատարարական կազմակերպությունների, ինչպես նաեւ Մահմեդականների ընկերակցության կողմից միայն Լոնդոնում փողոց դուրս եկավ 1,5 մլն մարդ: Ոչ ֆաղանական խոստովանված ցույցն էր երկրի տասերամյան մեջ: Լոնդոնի ֆաղանապետ, նախկին սրոկիստ Քին Լիվինգսթոնը իր ելույթում մասնա-

Ամենաբազմամարդ ցույցերը տեղի ունեցան Իսպանիայի Կադիս քաղաքում: Ընդամենը 4 մլն հոգու մասնակցությամբ: Միայն Հոնոլուլուում մոտ 800 հազարից:

Իրախի տասերամյա դեմ զանգվածային ցույցեր են անցկացվել նաեւ Բուենոս Այրեսում, Դամասկոսում, Բեյրութում, Ամմանում, Կարաչիում, Աթենքում, Բաղդադում, Լյուբլյանայում, Հավանայում, Տոկիոյում, Բանգկոկում, Սեուլում, Կանբերայում եւ այլուր:

Իրախի տասերամյա դեմ ցույց Իսրայելում

Իսրայելա-դադարեցման միացյալ խաղաղասեր կազմակերպությունները շարք օրը ցույցի դուրս եկան իրախի տասերամյա դեմ, իրենց բողոքի ծայրը միացնելով բազմաթիվ երկրների միլիոնավոր ցուցարարներին: Թեթ Ավիվի փողոցներում ավելի քան 3000 հրեաներ ու արաբներ մասնակցեցին բողոքի երթին: «Չափազանց հուզիչ իրադարձություն էր: Հրապարակ է, որ միլիոնավոր մարդիկ Ամստերդամից մինչև Իսրայել դեմակրասական ծեղուկ իրենց վերաբերմունքն

արտահայտեցին միասնաբար դուրս գալով իրենց կառավարությունների անսրամաբանական որոշումների դեմ», ասաց կազմակերպություններից մեկի ղեկավար Ռոնի Են-Դարը: Պաղեստինցիները, իրենց հերթին, նշանակված ժամին ցույցեր անցկացրին երկրի արևելյան հատվածներում:

Ցույցից առաջ հրադարարական հռչակագրում կազմակերպիչները դատադարեցին Իրախի դեմ սանձազերծվող տասերամյա, միաժամանակ լուրջ լուրջ, որ անթույլատրելի է արյունահեղությունը հանուն Մ. Նահանգների նախագահ Ջորջ Բուշի եւ նավթի տասերամյան:

Իսկ Իսրայելի տասերամյան նախարար Շաուլ Մուֆազը երեկվա կառավարության միտումնաքննությամբ, որ հնարավոր տասերամյա դեմում երկրի ստանդարտը վստահի հավանականությունը իչ է, Իսրայելի տասերամյան կառույցներն ամուր փնտրվում են: Նրա զեպահամարը. «Կարող ենք իրավիճակին սրբա վերաբերվել ու խուճապի մթնոլորտ ստեղծելուց զզուսանալն է»:

Իսրայելի տասերամյան դեմ ցույցերը անցկացվեցին Իսրայելի հանրապետական գվադախի ստորաբաժանումների տասերամյան 2 գծերի: Ներկայումս այդ ստորաբաժանումները ցրված են ընդարձակ տարածքում, որոնցից թեմա ուղային հարձակումներից մեծ կորուստներ չկան: Բայց ամերիկյան ցամաքային զորքերի առաջխաղացման դեմում դրանք կզբաղեցնեն նախօրոք սարկված տասերամյան դիրքերը: Վերջիններս ունեն զանգվածա-

ԱՄՆ-ը բացահայտել է իրախի մարտավարությունը

Ամերիկյան հասույթ ծառայությունները բացահայտել են տասերամյա դեմում Իրախի իշխանությունների կիրառելի մարտավարությունը: «Նյու Յորք թայմս» սվալներով, իրախիցները մտադիր են սկզբում խոչընդոտել ամերիկյան զորքերի առաջխաղացումը, իսկ հետո Բաղդադում նրանց ներառել փողոցային արյունալի մարտի մեջ:

Անգլո-ամերիկյան ուժերի առաջխաղացումը դանդաղեցնելու համար Բաղդադի իշխանությունները մտադիր են ամբարակների տայեցման, կամուրջների ոչնչացման եւ նավթահանների իրկիզման ծրագրեր: Հնարավոր է նաեւ Իրախի հարավում դադարեցնելու ճգնաժամի ստեղծումը. այդ օրացանի դարեմա-

վորման ընդհատումը, ըստ իշխանությունների մտադրացման, կառաջացնի սով եւ թույլ կզատ դա համար մեղադրել ամերիկացիներին: Բաղդադի մասույցներում ամերիկացի զինվորականները ղեկավարել են Իրախի հանրապետական գվադախի ստորաբաժանումների տասերամյան 2 գծերի: Ներկայումս այդ ստորաբաժանումները ցրված են ընդարձակ տարածքում, որոնցից թեմա ուղային հարձակումներից մեծ կորուստներ չկան: Բայց ամերիկյան ցամաքային զորքերի առաջխաղացման դեմում դրանք կզբաղեցնեն նախօրոք սարկված տասերամյան դիրքերը: Վերջիններս ունեն զանգվածա-

յին բնաջնջման զենքից տասերամյա միջոցներ, ինչը ենթադրել է Տալիբ, թե Իրախը մտադիր էր տասերամյա ընթացում օգտագործել թունամյութ եւ մանրէական լիցիթ:

Ամերիկյան հետախուզության ստացած սվալների համաձայն, Իրախը նաեւ կփորձի Իսրայելի տասերամյա վրա արձակել իմիական եւ մանրէական լիցիթ կողմից «Սֆադ» հրթիռներ: Պենտագոնի ներկայացուցիչները տեղում են, թե ամերիկացիների արագ հարթանակ թույլ չտալու նպատակով իրախի ուժերը ցրվելու են ընդարձակ տարածքներում, ինչպես նաեւ օբեքը դնելու են ֆաղանային մարտերի վրա:

Քիմիական գրու Օկլենդի օդանավակայանում

Օկլենդի (Կալիֆոռնիա) միջազգային օդանավակայանում շարք օրը մասնակի էվակուացում է իրականացվել, քանի որ օդում հայտնված ֆիմիական ինչ-որ նյութից ուղեւորներն սկսել են հազալ, աղա ի հայտ են եկել շնչառական դժվարություններ:

Աստիտեյթի որոշ գործակալությունը հաղորդում է, որ բուժօգնության կարիք չի զգացվել: Անժամոք նյութի ազդեցության տասերամյա ընդհատվել է բեռնահանգույցներից

մեկի աշխատանքը, իսկ մյուսների աշխատանքը շարունակվել է: Տարիանումից մեկ ժամ անց ուղեւորներին բույլատրել են վերադառնալ: Միջադեմի հետեւանով չվերթեր չեն հետաձգվել:

Օդանավակայանի ղեկավարությունը հայտարարել է, թե օդում ցրված է եղել ինչ-որ գազ, սակայն միջադեմի տասերամյան եւ հանգամանների մանրամասնությունները չեն հաղորդվում:

Արաֆաթը վարչապետի տասերամյա ստեղծելու

Մեծավորարեւելյան հաշտության խնդրով զբաղվող «Քառյակի» (ԱՄՆ, ՄԱԿ, ԵՄ, ՌԴ) խորհուրդներին անսալով Պաղեստինյան ինքնավարության նախագահ Յասեր Արաֆաթը շարք օրը հայտարարել է, որ ինչը որոշել է վարչապետ նշանակել եւ այդ հարցում ակնկալում է Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության (ՊԱԿ) եւ Օրենսդրական խորհրդի աջակցությունը: Սակայն վարչապետի տասերամյա ստեղծման կոնկրետ ժամկետ չի նշվել:

Վերջինս Արաֆաթին շարունակ մեղադրում էին կառավարության եւ հակաիսրայելական ահաբեկությունների օժանդակելու մեջ: Այդ տասերամյա նա զարգացնելու ստի-

ված էր բարեփոխել Պաղեստինի ինքնավարության վարչական կառուցվածքը: «Լիբերալիզմ» թերթը գրում է, որ սվալ բարեփոխումը մի մասն է «Քառյակի» այն ծրագրի, որի նպատակն է վերսկսել Պաղեստինա-իսրայելական բանակցությունները եւ ստեղծել Պաղեստինյան տասերամյա:

Իսրայելի վարչապետի տասերամյա Արիել Շարոնի վերընտրությունը ներքին է գցել Արաֆաթին: Շարոնը չի ուզում բանակցել նրա հետ, իսկ Իրախի տասերամյա եւ Սադդամ Հուսեյնի սաղալումը ֆաղանական առաջնորդից դուրս կնդիմ Արաֆաթին, ուստի նա ստիպված է որոշ զիջումներ անել:

Շեարդնաձեն նշել է իր տասերամյա ժամկետը

Վրաստանի կառավարության շարք օրը կայացած նիստում նախագահ Էդուարդ Շեարդնաձեն հայտարարել է, թե «երկուսուկես տարի հետո Վրաստանը կունենա նոր նախագահ»: Նա ավելացրել է, որ ինչը մտադիր չէ իր թեկնածությունը առաջադրել 2005 թ. նախագահական ընտրություններում, քանի որ չունի դա իրավունքը: ԻՏԱՆ-ՏԱՄՍ-ը հաղորդում է, որ Վրաստանի սահմանադրության համաձայն, զործող նախագահը կարող է իր տասերամյա զբաղեցնել անընդմեջ երկու անգամից ոչ ավելի:

Շեարդնաձեն Վրաստանի նախագահ է ընտրվել երկու անգամ 1995 թ. եւ 2000 թ. ընտրություններում: Բացի դրանից, 1992-95 թթ. նա զբաղեցրել է «խորհրդարանի նախագահի» տասերամյա ղեկավարի» տասերամյա:

Սվալ հարցի առիվ իր ելույթն ավարտելով՝ Շեարդնաձեն Վրաստանի բնակչությանը կոչ է արել «ժիշկ ընտրություն կատարել եւ այդ տասերամյա ընտրել նրան, ով կարողանա կի անկախ եւ ժողովրդավարական տասերամյա կառուցումը»:

Ժողովրդագրություն

Եվրոպայի արագորեն ծերանում է

Եվրոպայի վերջին զեկուցագիրը վկայում է, որ Եվրոպայի բնակչությունը ավելի արագ է ծերանում, քան աշխարհի մյուս օրացանները: «Այսօր արդեն Գերմանիայում, Հունաստանում, Իսպանիայում, Պորտուգալիայում, Իտալիայում եւ որոշ այլ երկրներում 65-ից բարձր տարիքի անձանց թիվը զերազանցում է մինչև 15 տարեկան տասերամյան թվին», ընդգծվում է հետազոտության մեջ:

Տարեցների տոկոսային հարաբերակցությամբ (18,2 տոկոս) առաջին տեղում Իսպանիան է, որին հաջորդում են Հունաստանն ու Շվեդիան: ՄԱԿ-ի սվալներով, Եվրոպայի 15 երկրների ազգաբնակչության միջին տարիքը 38,1 է, իսկ 2050 թ. կհասնի 48,5-ի:

Եվրոպական երկրների ժողովրդագրական աճը բացասական է, քանի որ մեկ կնոջն ընկնող ծնունդների միջին ցուցանիշը 2,1 է: Իսկ Եվրոպայում էլ ավելի ցածր է 1,47: ԵՄ թեկնածու երկրներից միայն Թուրքիայում է 2001 թ. արձանագրվել բնական վերահարության համար տասերամյա նվազագույնից բարձր ցուցանիշ 2,51:

ՄԱԿ-ի ազգաբնակչության ֆունդի կանխատեսումների համաձայն, աղագա Եվրոպայում 25 երկրները մինչև 2050 թ. կկորցնեն 54 մլն բնակիչ: Եւ կունենան 397,5 մլն ընդհանուր բնակչություն: Միությունում ժողովրդագրական աճը դրական է միայն Ֆրանսիայում, Հունգարիայում եւ Սեծ Բրիտանիայում, այն էլ՝ ներգաղթի հաշվին: Թեկնածու 10 տասերամյանից դրական ցուցանիշ-

ներ ունեն միայն Կիուբուր, Մալթան եւ Սլովակիան:

Կենսոնական Եվրոպայում կունենի փուլունից ի վեր դիտվում է ժողովրդագրական անկում, որը հետեւանման կունենա ԵՄ ընդլայնումից հետո, թեեւ մինչև 80-ական թթ. վերջերս այնտեղ աճը դրական էր: Ներկայումս տարածաշրջանի երկրներում մեկ կնոջն ընկնող ծնունդների թիվը 1,5 է: 38,3 միլիոնանոց Լեհաստանը վերջին 4 տարում կորցրել է 1 մլն մարդ եւ 2050 թ. կունենա 34 մլն բնակչություն:

Մինչև 2050 թ. Եստոնիայի բնակչությունը կնվազի 36 տոկոսով, Հունգարիան կկորցնի ներկայիս 10,1 մլն բնակչության 1/5-ը: Գործազրկության բարձր մակարդակը ժողովրդագրական աճի լուրջ խոչընդոտ է: «Կունենի օրոք բնակարանները բաշխվում էին ըստ երիտասարդների: Կանանց աշխատանքը երաշխավորված էր: Մտուների ու մանկավարժների թիվը բավարար էր: Բայց անցման փուլում սոցիալական համակարգերը հոյս ցնդեցին», նշվում է ԵՄ ընդլայնման ժողովրդագրական հետեւանմանի նկիրված մի զեկուցագրում:

Կենսոնական Եվրոպայում ժողովրդագրական աճի խնդիրը մտադիր է միայն Հունգարիայի իշխանություններին, որոնք վերջերս 20 տոկոսով ավելացրել են ընտանեկան նպաստները եւ գրեթե կրկնապատկել երիտասարդների ընտանիքների կազմարանի կառուցման նպատակով սրվող օգնությունը:

